

بررسی عوامل موثر بر تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی

عشایری از دیدگاه مدیران و معاونان

میربشیر همت یار^۱، مهدی نوروزی^۲، میرصادق جامعی^۳، فرشید اشرفی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۰۵

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل موثر بر تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی عشایری از دیدگاه مدیران و معاونان انجام گرفت. پژوهش حاضر از لحاظ روش شناسی در قالب توصیفی از نوع پیمایشی انجام گرفته است. جامعه آماری در پژوهش حاضر کلیه مدیران و معاونان شاغل در مجتمع های آموزشی شهرستان ماکو به تعداد ۵۰ نفر بودند که با استفاده از روش سرشماری و بر اساس جدول مورگان ۵۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسش نامه محقق ساخته بود که روایی صوری آن توسط متخصصان تأیید شد و برای تعیین پایایی نیز از آلفای کرونباخ استفاده شد که ۰/۶۹۶ بدست آمد. داده ها توسط آزمون t تک نمونه ای تجزیه و تحلیل شدند، نتایج به دست آمده نشان داد که: از دیدگاه مدیران و معاونان پیشرفت عدالت آموزشی و پرورشی و گسترش پوشش تحصیلی، بکارگیری نیروهای مجرب، بهبود مدیریت و تسهیل نظارت و راهنمایی تاثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی عشایری دارند. هم چنین استفاده بهینه از خدمات و امکانات تاثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی عشایری ندارد.

کلید واژه ها: مجتمع های آموزشی روستایی عشایری، مدیران، معاونان

^۱ دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند، مرند، ایران

^۲ کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند، مرند، ایران

^۳ کارشناسی ارشد منابع انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهاباد، مهاباد، ایران

^۴ مربی، مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید رجایی ارومیه، ارومیه، ایران

ایمیل نویسنده: b.hemmatyar@yahoo.com

مقدمه

هرچند مجتمع‌های آموزشی روستایی - عشایری با هدف برخورداری یکسان همه ی فعالان آموزشی اینگونه مدارس از مدیر و معلم و معاون گرفته تا دانش آموزان از مزایای متعدد از جمله، عدالت آموزشی، استفاده از نیروهای مجرب، پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، بهره مندی از تسهیلات علمی و آموزشی روز، و تأمین نیازهای عاطفی و شغلی کارکنان چنین مدرسی در کشورهای مختلف و بویژه کشورمان ایران تأسیس شدند، اما در عمل و با مراجعه به مدیران و معلمان این مجتمعها و شنیدن درد دل های آنان متوجه می شویم که مجتمعهای آموزشی در کشورمان آنطور که باید و شاید، نتوانسته اند در تحقق اهدافشان به موفقیت‌های آن چنانی دست یابند. لذا، به نظر می رسد که بحث پیرامون اسباب و علل ناکارآمدی مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری یکی از وجوه اصلی مسأله ی تحقیق حاضر باشد. از دیگر نکات مجهول مسأله ی این تحقیق می توان به ناکارآمدی قابل ملاحظه ی مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری شهرستان ماکو اشاره نمود. شهرستان ماکو با داشتن اقلیم کوهستانی و صعب العبور بودن برخی از مناطق آن و نیز به جهت برخورداری از شرایط سخت جغرافیایی از جمله گرمای خشک در تابستان و سرمای بسیار زیاد آن در فصل زمستان، همواره به لحاظ اقلیمی و جغرافیایی سخت ترین و بد آب و هواترین شرایط کاری را برای کارکنان ادارات دولتی و حتی خصوصی به دنبال دارد. این وضعیت بد آب و هوایی باعث شده که دولتمردان تدابیر ویژه ای را برای ارائه ی خدمت به ساکنان این مناطق و نیز ایجاد تسهیلات فوق العاده ی کاری برای کارکنان به جهت انجام مطلوب و بهینه ی کار ببندیشند. در این راستا، یکی از سازمان هایی که بیش از همه می بایست مورد توجه دولت واقع گردد، آموزش و پرورش و نحوه ی ارائه ی خدمات آموزشی و پرورشی به فرزندان اینگونه مناطق است، چرا که آموزش و پرورش موتور توسعه ی هر جامعه ای است و بدون آن هر گونه حرکت و اقدامی برای پیشرفت و آبادانی محکوم به شکست می باشد.

اما، علیرغم پذیرفتن موارد فوق، به نظر می رسد که در مناطق روستایی و عشایری شهرستان ماکو، به دلیل وجود محرومیت شدید، اقدامات سازمان آموزش و پرورش برای سروسامان دادن به وضعیت بد آموزشی و پرورشی مجتمع های آموزشی روستایی عشایری کارایی و اثربخشی چندانی نداشته است و می بایست بیش از اینها در این امر تلاش نمود. مهمترین دلایل افت تحصیلی دانش آموزان و عدم اثربخشی فعالیتهای مجتمعهای آموزشی روستایی عشایری را شاید بتوان در موارد زیر خلاصه نمود:

- عدم تخصیص بودجه ی کافی به مجتمع های آموزشی
- عدم تجهیز مجتمع های آموزشی به تکنولوژیها و فن آوریهای روز
- عدم تناسب درآمد کادر مجتمعهای آموزشی، بخصوص معلمان با نیازهای مالی و معیشتی آنان
- عدم استفاده از نیروهای مجرب آموزشی
- موقعیت جغرافیایی و اقلیمی نامناسب منطقه

بنابراین، در تحقیق حاضر کوشیده می شود که ضمن تبیین نقش مجتمعهای آموزشی مناطق روستایی عشایری در بهبود کیفی فرایند یاددهی و یادگیری دانش آموزان این مناطق، زمینه های برطرف نمودن مسائل و مشکلات فوق الذکر نیز شناسایی گردد. این مشکلات نشان می دهد که برای دستیابی به مدارس کارآمد و اثربخش مسافت بسیاری باقی مانده که باید به پشتوانه ی تجربیات جهانی و ملی و حرکتیهای سنجیده ی علمی این فاصله را کوتاه نمود. با انجام برخی کارهای ابتدایی چون تعیین تعداد مجتمعهای آموزشی، شناسایی مدارس روستایی و عشایری مناسب با فرهنگ بومی و عشایری، شناسایی تعداد مدارس تحت پوشش هر مجتمع، انتخاب بهترین مدارس از بین مدارس شناسایی شده، ایجاد هماهنگیهای اجرایی، نظارت بر انتخاب معلمان و دبیران در مقاطع مختلف، افزایش حقوق بر مبنای عملکردی مدیران و معاونان و ایجاد بسترهای مناسب جهت بهره برداری مدارس از امکانات و تجهیزات یکدیگر می توان به ایده آل های فکری در این رابطه نزدیک شد.

با این وصف، تحقیق حاضر در صدد است تا نقش کلیدی مجتمع های آموزشی مناطق روستایی عشایری را در بهبود کیفی فرایند یاددهی و یادگیری تبیین و راههای تحقق بهینه ی اهداف اینگونه مجتمع ها را نیز شناسایی نماید. در تأیید جنبه های اصلی مسأله ی این تحقیق می توان به نکات زیر اشاره نمود:

در حال حاضر، وزارت آموزش و پرورش به منظور پوشش تحصیلی کامل دانش آموزان لازم التعلیم در مناطق روستایی و عشایری سراسر کشور به دلیل کمبود نیروی انسانی مبادرت به بکارگیری سرباز معلمها و معلمان جدید الاستخدام در مدارس اینگونه مناطق می نماید. با توجه به ناکارآمدی اکثر این معلمان به دلیل کمی سابقه و تجربه ی آموزشی، ارائه ی خدمات آموزشی و پرورشی با کیفیت همواره با مشکلاتی روبرو بوده است. لذا ضرورت ایجاد نموده است که این نیروهای توسط افراد مجرب بطور مستمر مورد ارزشیابی و راهنمایی قرار گیرند، تا از این طریق کیفیت مورد نظر فعالیتهای آموزشی و پرورشی اینگونه مدارس تحقق یابد (دبیرخانه ی شورای عالی، ۱۳۸۹).

همه ساله تعداد کثیری از معلمان باتجربه و کارآمد براساس مکانیزمی انتخاب و بعنوان معلم راهنما برای بازدید حضوری از کلاس ها و مدارس روستایی و عشایری به منظور بررسی فعالیت های آموزشی و پرورشی و ارائه ی خدمات راهنمایی و مشاوره ی لازم در راستای کیفیت بخشی فعالیتهای آموزشی به روستاها و مناطق عشایری اعزام می شوند. از آنجا که از یکسو بازدید از مدارس مناطق روستایی و عشایری عمدتاً بدلیل پراکندگی و فواصل زیاد مکانی مدارس و شرایط اقلیمی و غیره بسیار طاقت فرسا و پرهزینه بوده و این افراد برای انجام وظایف و مأموریتهای تعیین شده متحمل مشقات فراوانی می شوند. و از سویی متأسفانه از حقوق کمتری نیز نسبت به قبل از تبدیل وضعیتشان به معلم راهنما برخوردار می شوند باعث شده که نیروهای توانمند و مجرب انگیزه و رغبت لازم را برای همکاری در این سمت نشان ندهند و موجب نارضایتی شغلی معلمان

راهنمای فعلی نیز شده است. لذا به منظور ساماندهی مدیریت واحدهای آموزشی، افزایش طول مدت بهره مندی دانش آموزان از مدیریت و خدمات آموزش و پرورش، افزایش موفقیت و کارایی مدارس ابتدایی روستایی و عشایری، ارتقای سطح ارائه ی خدمات آموزشی و پرورشی از طریق معلمان راهنمای روستایی، بهبود کیفیت آموزش و پرورش در مناطق روستایی و عشایری، مشارکت بیشتر معلمان و دانش آموزان در امر آموزش، فراهم ساختن بستر مناسب در بهره گیری از امکانات آموزشی، پرورشی و تجهیزاتی مدارس تابعه از یکدیگر، حفظ ادامه ی کار مدارس با حداقل جمعیت دانش آموزی، افزایش رضایتمندی شغلی، رفع مشکلات معلمان راهنمای روستایی و عشایری و ایجاد بسترهای مناسب جهت ارائه ی خدمات آموزشی و پرورشی و مشاوره و راهنمایی هرچه بهتر این عزیزان به مدارس دولتی روستایی و عشایری تحت پوشش تهیه شده و لازم است که دنباله رو کار بیگی ها و الجایتوها و دکتر حسابی ها شد و با تمام محدودیتهای مکانهایی را برای تدریس مهیا کرد، که این محیطها در بین عشایر معمولاً بصورت سیار است (صولت قشقایی، ۱۳۸۵).

بهرتر است برای تأسیس مدارس و مجتمعها از دایره ی تجربیات عظیم در کشورهای غربی بهره گرفت (کرباسیان، ۱۳۷۸).

چهار چوب نظری پژوهش

نویدی (۱۳۹۱) پژوهشی را تحت عنوان ارزشیابی طرح مجتمع های آموزشی روستایی در ایران انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد مؤلفه های مختلف طرح مجتمع های آموزشی، ظاهراً مناسب است. ظرفیت های طرح برای ارتقاء کیفیت آموزش و پرورش، انکارناپذیر است، ولی در مورد اجرای مناسب آن در شرایط کنونی، نگرانی وجود دارد. بنابراین، اتخاذ تدابیر مناسب برای ارتقاء انگیزش و تضمین تعهد مجریان طرح، ضرورت دارد. اهتمام مجریان طرح در همه سطوح وزارت آموزش و پرورش، می تواند طرح مجتمع های آموزشی را با نظام آموزشی سازگار سازد و از وابسته بودن بقاء آن به شخص وزیر جلوگیری کند.

مزاری، ابیلی، خباره (۱۳۹۲) پژوهشی را تحت عنوان ارزیابی معیارهای توانمندساز مدل تعادلی سازمانی (EFQM) در مجتمع های آموزشی (مطالعه موردی: مجتمع آموزشی امام خمینی ره) انجام داد. نتایج پژوهش نشان داد این مجتمع به ترتیب در معیار رهبری (۰/۷۱) معیار فرایندها و خدمات (۰/۶۷) و کارکنان (۰/۶۶) شراکت ها و منابع (۰/۶۵) خط مشی و استراتژی (۰/۶۲) نمره و براساس منطق رادار در مجموع امتیاز ۳۳۱ از ۵۰۰ امتیاز را در معیارهای توانمند ساز کسب نموده است تمرکز بر رویکرد اقدام پژوهی و توجه به مدل های علمی و توانمندساز جهت حرکت مدارس و مجتمع های آموزشی به عنوان سازمان های اجتماعی بنیادی به سوی تعالی مورد تاکید این پژوهش بوده است.

سولیوان و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیق خود: «مجتمع آموزشی از راه دور در استرالیا» و در قالب یک پروژه ی چهار ساله، آموزش پیچیده را بعنوان مبنایی برای اصلاحات در تدریس ریاضیات در جوامع بومی استرالیا از راه دور مورد استفاده قرار دادند. هدف آنها، یادگیری ریاضیات از راه دور در میان بومیان استرالیایی بود. این رویکرد، موفق در یک محیط متنوع در کالیفرنیا بود. تیم پروژه به دنبال پیاده سازی و ارزیابی احتمالات آموزش به فرهنگ پاسخگو توجه کرد. عناصر آموزش و امکانات مجتمع از نکات قابل توجه در هماهنگی با فرهنگ جوامع از راه دور بود، اما این احتمال وجود دارد که برخی از عناصر ممکن است از دانش عمیقتر و برخی از دانش فقیرتر برخوردار باشند. در حقیقت، این پژوهش به فرهنگ بومی استرالیا توجه کرده، اما آن چه در مجتمع های آموزشی ارائه می شود نشان از انتظارات بالایی دارد که مسئولین از دانش آموزان دارند. به همین منظور، به فکر تکنیک هایی افتاده اند که از این تفکرات کسری خارج کرده و از آموزش های از راه دور برای غلبه بر این مشکلات بهره جوید.

کا.ا.یکس.جی (۲۰۱۱) در تحقیق خود: «آموزش و پرورش در مجتمع ها»، با اشاره به هجوم مردم از روستاها به شهرها به دلیل معضلات ناشی از بیکاری و جمعیت شهر سالفورد در سالهای (۲۵۰۰۰ = ۱۷۷۲)، (۱۸۱۰۰ = ۱۸۲۱)، (۴۵۵۰۰ = ۱۸۸۵) دریافت، این رشد متوقف نشده و از انقلاب صنعتی تا انقلاب دیجیتالی همچنان ادامه داشته و رشد بی رویه و تقاضای بازار کار برای نیروی متخصص بعد جدیدی را به آموزش و پرورش قدیمی اضافه کرد و این، همان مهارتهای مدرن و جامع تکنولوژیکی و الکترونیکی بود. ولی، متأسفانه به دلیل رشد بی وقفه ی جمعیت و افزایش تقاضا و متفاوت بودن هر فرد با فرد دیگر و نیاز هر فرد به آموزش خاص خود، مجتمع های آموزشی که ایجاد شده اند نیازمند راهها و عملکردهای آموزشی - پرورشی گوناگون بوده که صد البته سعی بر آن شده که از همه ی آنها استفاده شود. اما، هیچ کدام صددرصد به درستی اعمال نمی گردند و بعنوان مثال، در تحقیقی که در زامبیا صورت گرفته، تعداد زیادی از دانش آموزان در همان دوره ی ابتدایی به دلیل فقر و هزینه های بالای کتابهای آموزشی و عدم توان مالی و مشکلاتی که در تأمین مایحتاج ابتدایی مثل نیاز به غذا و تأمین پوشاک دارند، ترک تحصیل کرده و محقق دولت را به حمایت از این اقشار فراخوانده و از دولت می خواهد که حداقل دو روی سکه ی فقیر و غنی را در زمینه ی آموزش و پرورش به یکسان پیش برده و آنها را به لحاظ خوراک و پوشاک و تغذیه ی روح (علم و دانش) یکسان پیش ببرند و همه ی تمرکز خود را روی اقشار غنی تر جامعه متمرکز نموده و گوشه چشمی به خانواده های کارگری هم داشته باشند.

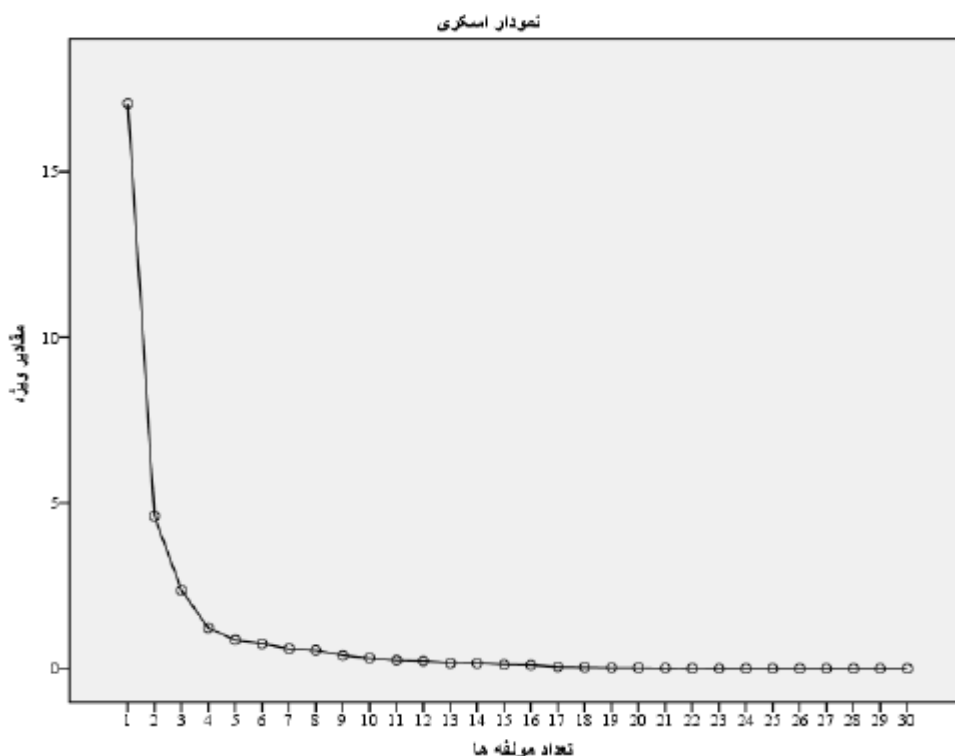
با عنایت به موارد فوق، سؤال اصلی این تحقیق عبارت است از: مدیران و معاونان در خصوص عوامل موثر بر تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری شهرستان ماکو چه دیدگاهی دارند؟

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به هدف تحقیق که جمع آوری اطلاعات با استفاده از پرسش نامه در مورد بررسی عوامل موثر بر تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری از دیدگاه مدیران و معاونان بود، از روش تحقیق توصیفی- پیمایشی در پژوهش حاضر استفاده شده است. جامعه آماری در پژوهش حاضر کلیه مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی - عشایری شهرستان ماکو می باشد که تعداد آنها طبق آمار رسمی آموزش و پرورش شهرستان ماکو به تفکیک شامل مدیران (۱۵ نفر)، معاون آموزشی (۱۲ نفر)، معاون اجرایی (۱۵ نفر)، معاون پرورشی (۸ نفر) جمعاً ۵۰ نفر می باشد. روش نمونه گیری در پژوهش حاضر به صورت سرشماری می باشد. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات از پرسش نامه محقق ساخته استفاده شده است. که دارای ۳۰ گویه بوده و بر مبنای طیف ۵ درجه ای لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) می باشد. برای تعیین اعتبار پرسش نامه، پرسش نامه مذکور به رویت اساتید و متخصصان گروه علوم تربیتی رسید و نکات مهم و نارسا بر طرف شد و برخی از گویه ها که ارتباط با اهداف تحقیق نداشت، حذف گردید و پس از اعمال نظر اصلاحی توسط متخصصان، پرسش نامه ها، تهیه و اعتبار آنها توسط اساتید تأیید و مورد استفاده قرار گرفت. برای برآورد پایایی از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید، که ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده ۰/۹۶۹ می باشد. با توجه به اینکه مقدار آلفا باید بزرگتر از ۰/۷ باشد. مقدار به دست آمده از لحاظ پایایی در سطح مورد قبول می باشد. برای تعیین تعداد عامل ها از معیار درصد واریانس و مقادیر ویژه که میزان واریانس تبیین شده بوسیله هر عامل را بیان می کند و نمودار اسکری کتل بهره گرفته شد. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون t تک نمونه ای استفاده گردید.

یافته‌های پژوهش

برای تعیین تعداد عامل ها از معیار درصد واریانس و مقادیر ویژه و نمودار اسکری کتل بهره گرفته شد و این معیارها برای این مقیاس در مناسبترین حالت، ۴ عامل را مشخص کردند که در مجموع بالای (۸۶/۲۱) درصد از واریانس را تبیین می کند، که با استفاده از روش تحلیل مؤلفه های اصلی و چرخش متعامد از نوع واریماکس، ساختار عاملی مقیاس مورد بررسی قرار گرفت. جدول ارزشهای ویژه ی ۴ مؤلفه با بار ارزشی بالاتر از (۱) با روش چرخش متعامد را نشان داد. در مرحله ی بعد، نمودار اسکری کتل نیز که در ادامه ارائه شده، ۴ مؤلفه را نشان می دهد. جدول واریانسهای استخراجی نیز نشان داد که، ۴ مؤلفه (۸۶/۲۱) درصد از واریانس سازه ی مورد نظر را تبیین می کند. سپس، با مراجعه به متن پرسشنامه و عوامل استخراجی، عاملها به نام های عدالت آموزشی، تجهیزات و امکانات، مدرسان مجرب و بهبود مدیریت مشخص گردید.

نمودار ۱. نمودار اسکری کتل برای تعیین تعداد مولفه ها

جدول ۱. ماتریس چرخش یافته ی بارهای عاملی سوالات مقیاس تحت چهار مولفه

گویه ها	عدالت آموزشی	تجهیزات و امکانات	مدرسان مجرب	بهبود مدیریت
۲	۰/۷۷۱			
۴	۰/۸۵۶			
۵	۰/۶۶۳			
۶	۰/۸۶۸			
۱۰	۰/۸۸۶			
۱۱	۰/۸۱۶			
۱۲	۰/۸۱۹			
۱۹	۰/۷۳۸			
۲۰	۰/۸۴۵			
۲۱	۰/۸۱۳			
۲۲	۰/۹۳۳			
۲۳	۰/۸۹۴			
۲۶	۰/۹۱۷			
۲۷	۰/۹۱۵			
۲۸	۰/۷۶۸			
۲۹	۰/۸۳۷			
۳۰	۰/۹۱۰			
۳		۰/۹۲۴		
۷		۰/۹۲۸		
۸		۰/۹۲۹		
۱۵		۰/۹۴۳		
۱۸		۰/۸۴۱		
۱			۰/۵۵۳	
۹			۰/۷۲۲	
۱۳			۰/۷۵۵	
۱۴			۰/۶۶۸	
۱۶			۰/۹۱۷	
۱۷			۰/۷۳۶	
۲۴				۰/۴۰۱
۲۵				۰/۷۴۲

در این جدول، عوامل عدالت آموزشی مبتنی بر چشم انداز گویه های (۲، ۴، ۵، ۶، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰) عامل تجهیزات گویه های (۳، ۷، ۸، ۱۵ و ۱۸)، عوامل مدرسان مجرب گویه های (۱، ۹، ۱۳، ۱۴، ۱۶ و ۱۷) و عامل مدیریتی گویه های (۲۴ و ۲۵) می باشند، که کل گویه ها تحلیل عاملی اکتشافی را تشکیل می دهند.

در ادامه به تحلیل سوالات پژوهش حاضر پرداخته می گردد:

۱- مدیران و معاونان در خصوص پیشرفت عدالت آموزشی و پرورشی و گسترش پوشش تحصیلی در مجتمع های روستایی عشایری چه دیدگاهی دارند؟

برای تحلیل این سؤال، از آزمون تی - استودنت استفاده شده است :

جدول ۲. مشخصات توصیفی برای عدالت آموزشی

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد
۵۰	۳/۹۵	۰/۹۵۸	۰/۱۳۵

همان طور که در جدول فوق مشخص است، میانگین نمرات ۵۰ نمونه از مدیران و معاونان برای مؤلفه ی عدالت آموزشی برابر ۳/۹۵ با انحراف استاندارد ۰/۹۵۸ و خطای استاندارد میانگین ۰/۱۳۵ می باشد.

جدول ۳. آزمون t تک نمونه ای برای عدالت آموزشی

آماره ی t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	حد بالای فاصله ی اطمینان	حد پایین فاصله ی اطمینان
۷/۰۴	+۴۹	۰/۰۰۰	۰/۹۵	۰/۶۸	۱/۲۲

در جدول فوق، نتایج آزمون t یک نمونه ای برای عدالت آموزشی ارائه شده است. مقدار آماره ی t برابر ۷/۰۴ با ۴۹ درجه ی آزادی است. میانگین اختلاف نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ برابر ۰/۹۵ گزارش شده است. سطح معنی داری (۰/۰۰۰) گویای آن است که میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری دارد و فرض صفر رد می شود. علاوه بر این، همان گونه که از ستون های آخر جدول مشاهده می شود، اختلاف میانگین در سطح اطمینان ۹۵ درصد در یک طرف صفر قرار دارد و شامل مقادیر بزرگتر از صفر است، که این نتیجه نیز نشان می دهد از دیدگاه مدیران و معاونان میزان پیشرفت عدالت آموزشی و پرورشی و گسترش پوشش تحصیلی در مجتمع های روستایی عشایری تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری دارد.

۲- مدیران و معاونان در راستای استفاده بهینه از تجهیزات آموزشی در مجتمع های روستایی عشایری چه دیدگاهی دارند؟
برای تحلیل این سؤال، از آزمون تی - استودنت استفاده شده است :

جدول ۴. مشخصات توصیفی برای تجهیزات آموزشی

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد
۵۰	۳/۱۴	۱/۲۰	۰/۱۷

همان طور که در جدول فوق مشخص است، میانگین نمرات ۵۰ نمونه از مدیران و معاونان برای مؤلفه ی تجهیزات آموزشی برابر ۳/۱۴ با انحراف استاندارد ۱/۲۰ و خطای استاندارد میانگین ۰/۱۷ می باشد.

جدول ۵. آزمون t تک نمونه ای برای تجهیزات آموزشی

آماره ی t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	حد بالای فاصله ی اطمینان	حد پایین فاصله ی اطمینان
۰/۸۲۶	۴۹	۰/۴۱۳	۰/۱۴	--۰/۲	۰/۴۸

در جدول فوق، نتایج آزمون t یک نمونه ای برای تجهیزات آموزشی ارائه شده است. مقدار آماره ی t برابر ۰/۸۲۶ با ۴۹ درجه ی آزادی است. میانگین اختلاف نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ برابر ۰/۱۴ گزارش شده است. سطح معنی داری (۰/۴۱۳) گویای آن است که میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری ندارد و فرض صفر را نمی توان رد کرد. علاوه بر این، همان گونه که از ستون های آخر جدول مشاهده می شود، اختلاف میانگین در سطح اطمینان ۹۵ درصد در یک طرف صفر قرار دارد و شامل مقدار صفر است، که این نتیجه نیز نشان می دهد از دیدگاه مدیران و معاونان میزان استفاده بهینه از تجهیزات آموزشی در مجتمع های روستایی و عشایری و تأثیر کم و همکاری فیمابین تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری ندارد.

۳- مدیران و معاونان در خصوص تعامل و تاثیر بکارگیری مدرسان مجرب در مدارس مجتمع های روستایی و عشایری چه دیدگاهی دارند؟
برای تحلیل این سؤال، از آزمون تی - استودنت استفاده شده است :

جدول ۶. مشخصات توصیفی برای مدرسان مجرب

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد
۵۰	۳/۳۸	۰/۸۱۷	۰/۱۱۵

همان طور که در جدول فوق مشخص است، میانگین نمرات ۵۰ نمونه از مدیران و معاونان برای مؤلفه ی مدرسان مجرب برابر ۳/۳۸ با انحراف استاندارد ۰/۸۱۷ و خطای استاندارد میانگین ۰/۱۱۵ می باشد.

جدول ۷. آزمون t تک نمونه ای برای مدرسان مجرب

آماره ی t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	حد بالای فاصله ی اطمینان	حد پایین فاصله ی اطمینان
۳/۲۸	۴۹	۰/۰۰۲	۰/۳۸	۰/۱۴۷	۰/۶۱۳

در جدول فوق، نتایج آزمون t یک نمونه ای برای مدرسان مجرب ارائه شده است. مقدار آماره ی t برابر ۳/۲۸ با ۴۹ درجه ی آزادی است. میانگین اختلاف نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ برابر ۰/۳۸ گزارش شده است. سطح معنی داری (۰/۰۰۲) گویای آن است که میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری دارد و فرض صفر رد می شود. علاوه بر این، همان گونه که از ستون های آخر جدول مشاهده می شود، اختلاف میانگین در سطح اطمینان ۹۵ درصد در یک طرف صفر قرار دارد و شامل مقادیر بزرگ تر از صفر است، که این نتیجه نیز نشان می دهد از دیدگاه مدیران و معاونان تعامل و تاثیر بکارگیری مدرسان مجرب در مدارس مجتمع های آموزشی روستایی عشایری تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری دارد.

۴- مدیران و معاونان در راستای بهبود مدیریت و تسهیل نظارت راهنمایی بر فعالیت های مجتمع های روستایی و عشایری چه دیدگاهی دارند؟
برای تحلیل این سؤال، از آزمون تی - استودنت استفاده شده است :

جدول ۸. مشخصات توصیفی برای بهبود مدیریت

تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد
۵۰	۳/۶۸	۰/۸۹۶	۰/۱۲۷

همان طور که در جدول فوق مشخص است، میانگین نمرات ۵۰ نمونه از مدیران و معاونان برای مؤلفه ی بهبود مدیریت برابر ۳/۶۸ با انحراف استاندارد ۰/۸۹۶ و خطای استاندارد میانگین ۰/۱۲۷ می باشد.

جدول ۹. آزمون t تک نمونه ای برای بهبود مدیریت

آماره ی t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت از میانگین	حد بالای فاصله ی اطمینان	حد پایین فاصله ی اطمینان
۵/۳۶	۴۹	۰/۰۰۰	۰/۶۸	۰/۴۲۵	۰/۹۳۸

در جدول فوق، نتایج آزمون t یک نمونه ای برای مدیریت ارائه شده است. مقدار آماره ی t برابر ۵/۳۶ با ۴۹ درجه ی آزادی است. میانگین اختلاف نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ برابر ۰/۶۸ گزارش شده است. سطح معنی داری (۰/۰۰۰) گویای آن است که میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری دارد و فرض صفر رد می شود. علاوه بر این، همان گونه که از ستون های آخر جدول مشاهده می شود، اختلاف میانگین در سطح اطمینان ۹۵ درصد در یک طرف صفر قرار دارد و شامل مقادیر بزرگ تر از صفر است، که این نتیجه نیز نشان می دهد از دیدگاه مدیران و معاونان میزان بهبود مدیریت و تسهیل نظارت راهنمایی تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی - عشایری دارد.

بحث و نتیجه گیری

بررسی سوال اول پژوهش نشان می دهد میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری دارد و فرض صفر رد می شود. از دیدگاه مدیران و معاونان میزان پیشرفت عدالت آموزشی و پرورشی و گسترش پوشش تحصیلی در مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی عشایری تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی عشایری دارد. نتایج این

پژوهش با نتایج پژوهش نویدی (۱۳۹۱)، مزاری، ایلی، خباره (۱۳۹۲)، سولیوان و همکاران (۲۰۱۳)، ک.ا.یکس.جی (۲۰۱۱) همسو می باشد.

بررسی سوال دوم پژوهش نشان می دهد میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری ندارد و فرض صفر را نمی توان رد کرد. از دیدگاه مدیران و معاونان میزان استفاده بهینه از تجهیزات آموزشی در مجتمع های روستایی و عشایری تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری ندارد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش نویدی (۱۳۹۱)، مزاری، ایلی، خباره (۱۳۹۲)، سولیوان و همکاران (۲۰۱۳)، ک.ا.یکس.جی (۲۰۱۱) ناهمسو می باشد.

بررسی سوال سوم پژوهش نشان می دهد میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری دارد و فرض صفر رد می شود. از دیدگاه مدیران و معاونان میزان تعامل و تاثیر بکارگیری نیروهای مجرب در مدارس مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری دارد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش نویدی (۱۳۹۱)، مزاری، ایلی، خباره (۱۳۹۲)، سولیوان و همکاران (۲۰۱۳)، ک.ا.یکس.جی (۲۰۱۱) همسو می باشد.

بررسی سوال چهارم پژوهش نشان می دهد میانگین نمرات پاسخگویان گروه نمونه با گروه پیش فرض ۳ تفاوت معناداری دارد و فرض صفر رد می شود. از دیدگاه مدیران و معاونان میزان بهبود مدیریت و تسهیل نظارت راهنمایی بر فعالیت های مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی عشایری تأثیر بسزایی در تحقق اهداف مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی عشایری دارد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش نویدی (۱۳۹۱)، مزاری، ایلی، خباره (۱۳۹۲)، سولیوان و همکاران (۲۰۱۳)، ک.ا.یکس.جی (۲۰۱۱) همسو می باشد.

در نتیجه گیری به دست آمده از پژوهش حاضر می توان چنین بیان نمود که بهسازی نظامهای آموزشی از دیرباز موضوعی چالش برانگیز برای صاحب نظران دانش مدیریت آموزشی و مدیران اجرایی در آموزش و پرورش به شمار آمده است. در دهه های اخیر با گسترش فزاینده ی سازمانهای آموزشی در همه ی جوامع، موضوع کارآمدسازی آنها بیش از پیش مورد توجه بوده و توسعه و اصلاح نظامهای آموزشی با شیوه های مختلف در شمار اولویتهای اغلب جوامع قرار گرفته است. بازنگری و بهبود برنامه های آموزشی و پرورشی، توسعه ی دانش و مهارت نیروی انسانی و اصلاح ساختار و تشکیلات و مدیریت آموزشی از جمله تدابیر و رویکردهای رایج، اصلاح و کارآمدسازی سازمانهای آموزشی می باشد. در رویکرد اصلاحی ساختار و تشکیلات، ترتیبات سازمانی مانند میزان تمرکز، رسمی سازی، دامنه و حدود اختیارات، سلسله مراتب و واحدهای اجرایی مورد نیاز برای تحقق هدفها در جهت ارائه ی خدمات مطلوبتر به دانش آموزان همواره یکی از دغدغه های مهم وزارت آموزش و پرورش می باشد. تعداد کم دانش آموز و پراکندگی مناطق روستایی و عشایری در کشور موجب شده که امکانات زیادی از نظر فضا، تجهیزات و نیروی انسانی بکار گرفته شود و از سویی، برای راهنمایی و ارتقای کیفیت آموزشی آنها گروهی از همکاران آموزشی توانمند و با تجربه عنوان معلم راهنمای روستایی و عشایری با مشکلات فراوان بسیج شوند. لذا، ضرورت ایجاب می نمود تا وزارت آموزش و پرورش با استفاده از ظرفیت های موجود با اتخاذ مکانیزم و روشهایی مناسب نسبت به رفع این مشکلات اقدام نماید. به همین منظور، مبادرت به تهیه ی طرح تأسیس مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی - عشایری دوره ی ابتدایی گردید، که انتظار می رود با اجرایی شدن آن اهداف پیش بینی شده ی آن تحقق یابد.

پیشنهادهای کاربردی به دست آمده از نتایج پژوهش حاضر به شرح زیر می باشد:

- در ارتباط با یافته های سؤال مربوط به دیدگاه مدیران و معاونان در خصوص پیشرفت عدالت آموزشی و پرورشی و گسترش پوشش تحصیلی در مجتمع های روستایی و عشایری، پیشنهاد می گردد که متولیان آموزشی، توجه کافی به نیازها و خواسته های واقعی دانش آموزان در زندگی روزمره ی آنها داشته باشند و در این زمینه به یک چشم به فراگیران بنگرند تا به این وسیله عدالت در زمینه های آموزشی و معیشتی بطور یکسان در میان یادگیرندگان فقیر و غنی مجتمع های آموزشی و پرورشی مناطق روستایی و عشایری ایجاد شود و دانش آموزان فقیر بدانند که هیچ فرقی با دانش آموزان قشر مرفه ندارند.

- در ارتباط با نتایج سؤال مربوط به دیدگاه مدیران و معاونان در خصوص استفاده بهینه از خدمات و امکانات در واحدهای مجتمع های آموزشی و پرورشی مناطق روستایی و عشایری و ترویج کمک و همیاری فیما بین، پیشنهاد می گردد که متولیان آموزشی در تجهیز مجتمعهای آموزشی و پرورشی مناطق روستایی عشایری به امکانات علمی و آموزشی مورد نیاز آنها نسبت به سایر مناطق تلاش بیشتری کند، چرا که بی سواد ماندن فرزندان روستایی عشایری این سرزمین هیچ فایده ای به حال نظام آموزشی ما ندارد و از آنجا که روستاییان و عشایر ما در خط اول هجوم فرهنگی بیگانگان هستند، بنابراین محروم ماندن فرزندان زلال این مناطق از دانش و دانایی تنها دل بدخواهان را شاد می کند و لاغیر! البته، گویا در این زمینه هم متولیان آموزشی می توانند روی کمک خیرین نودوست و بسیار شریف کشورمان باصطلاح حساب باز کنند و از حمایتهای داوطلبانه ی مالی آنها در جهت گسترش علم آموزی به فرزندان عزیز

روستایی عشایری نهایت استفاده را برده و مجتمع های آموزشی و پرورشی مناطق آنها را به بهترین شکل ممکن مجهز نمایند، تا بواسطه ی افزایش سطح دانش آنان نور دانش و دانایی در این سرزمین پاک بسی درخشان و درخشانتر گردد.

- در ارتباط با نتایج به دست آمده از تحلیل سؤال مربوط به دیدگاه مدیران و معاونان در خصوص تعامل و تأثیر بکارگیری نیروهای مجرب در مجتمع های آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری، پیشنهاد می گردد در گزینش نیروهای انسانی بخشهای مختلف اینگونه مدارس، بخصوص معلمان نهایت دقت به عمل آید تا به قول معروف «بهترین ها» انتخاب شوند، چرا که هدف اصلی ارتقای سطح علمی، آموزشی، اجتماعی، فرهنگی و حتی روحی و روانی دانش آموزان است و بی گمان تحقق این هدف بزرگ زمانی امکان پذیر می شود که از بهترین و در عین حال متعهدترین معلمان در امر تدریس استفاده گردد.

-در ارتباط با نتایج حاصل از تحلیل سؤال مربوط به دیدگاه مدیران و معاونان در خصوص بهبود مدیریت و تسهیل نظارت راهنمایی بر فعالیتهای مجتمع های روستایی عشایری، پیشنهاد می گردد متولیان آموزشی شرایطی را برای افزایش میزان سطح مهارتهای ارتباطی مدیران، ایجاد زمینه ی مطلوب برای ترغیب مدیران به استفاده از سبکهای نوین مدیریتی، تأمین نیازهای مشروع و حقه ی مدیران و دیگر زمینه ها در مجتمع های آموزشی و پرورشی مناطق روستایی و عشایری فراهم آورند.

منابع

- نویدی، احد. (۱۳۹۱). ارزشیابی طرح مجتمع های آموزشی روستایی در ایران. توسعه محلی روستایی - شهری (توسعه روستایی)، دوره ۴، شماره ۲: ۷۵-۹۸.
- مزاری، ابراهیم؛ خدایار ابیلی و کبری خباره. (۱۳۹۲). ارزیابی معیارهای توانمندساز مدل تعادلی سازمانی (EFQM) در مجتمع های آموزشی (مطالعه موردی: مجتمع آموزشی امام خمینی ره)، کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت، تهران، مرکز همایشهای پژوهشگاه نیرو.
- دبیر خانه ی شورای عالی آموزش و پرورش. (۱۳۸۹). طرح مجتمع آموزشی و پرورشی روستایی و عشایری دوره ی ابتدایی، با استفاده از معلمان راهنمای روستایی و عشایری - تهران: انتشارات مدیریت ارزیابی عملکرد و نظارت بر مصوبات آموزش و پرورش.
- صولت قشقای، محمدحسین. (۱۳۸۵). یادمانده ها: خاطراتی از محمدحسین قشقای. تهران: انتشارات فرزانه روز.
- Sullivan, Peter; Jorgensen, Robyn; Boaler, Jo; Lerman, Steve (2013). Transposing Reform Pedagogy into New Contexts: Complex Instruction in Remote Australia (EJ995205). Journal Articles: Reports-Evaluative.
- K.X.J (2011). Integrated Education. m.imaginezambia.org/1965/the-industrial-technical-and-sustainability-revolutions.

نحوه استناد به مقاله:

همتیار؛ میرشیر، نوروزی؛ مهدی، جامعی؛ میرصادق، اشرفی؛ فرشید، (۱۳۹۹). بررسی عوامل موثر بر تحقق اهداف مجتمع های آموزشی روستایی عشایری از دیدگاه مدیران و معاونان. مجله توانمندسازی سرمایه انسانی، ۳ (۱)، ۷۱-۵۹

http://jhce.iaurasht.ac.ir/article_673377.html